

Vragen gesteld door de leden der Kamer, met de daarop door de regering gegeven antwoorden

2929

Vragen van het lid **Jasper van Dijk** (SP) aan de Minister van Defensie over *het sturen van Pantserhouwitsers naar Oekraïne* (ingezonden 29 april 2022).

Antwoord van Minister **Ollongren** (Defensie) (ontvangen 31 mei 2022).

Vraag 1

Wat is er veranderd tussen 19 april, toen u meldde dat er zwaardere materieel naar Oekraïne zou gaan maar niet welk materieel¹ («Het gaat bijvoorbeeld om pantservoertuigen»), en 26 april, toen u besloot te melden dat het om pantsershouwitsers gaat?²

Antwoord 1

Na de dringende oproep van de President van Oekraïne om zwaardere wapens te leveren, heeft het kabinet besloten om in samenwerking met Duitsland Pantsershouwitsers aan Oekraïne te leveren.³ Na 19 april 2022 heeft verdere afstemming plaatsgevonden met Duitsland over de details van de samenwerking. Hierover is uw Kamer op 12 mei jl. geïnformeerd (Kamerstuk 22 054, nr. 364).

Als eerder gemeld aan de Kamer maakt het kabinet telkens een afweging tussen transparantie ten behoeve van een open maatschappelijke discussie en het waarborgen van de operationele veiligheid. Vanwege de aard van de levering en de samenwerking met Duitsland heeft het kabinet in dit geval besloten de Kamer openbaar te informeren.

Vraag 2

Behoren de Pantsershouwitsers tot het aantal dat door de landmacht op dit moment wordt gebruikt of maken ze deel uit van de reserve?

Antwoord 2

De Pantsershouwitsers zijn onderdeel van de logistieke reserve.

¹ «Het gaat bijvoorbeeld om pantservoertuigen». Brief Minister Defensie 19 april

² Gezien de aard van deze levering en de samenwerking met Duitsland heeft het kabinet ervoor gekozen om uw Kamer in het openbaar over de voorgenomen levering van dit wapensysteem te informeren. Brief 26 april.

³ Kamerstuk 22 054, nr. 363 d.d. 26 april 2022.

Vraag 3

Klopt het dat de Pantserhouwitsers in de reserve niet onmiddellijk inzetbaar zijn («enige tijd in beslag nemen»), maar moeten worden gemoderniseerd alvorens bruikbaar te kunnen zijn?⁴ Zo ja, hoe lang duurt de aanpassing en wat houdt deze in? Zo nee, wat zijn dan de feiten?

Antwoord 3

Voorafgaand aan de levering van zwaarder materieel, voert Defensie een technische inspectie uit. Deze inspectie is nodig om de precieze technische toestand vast te stellen en om in dit geval uitsluitel te geven over de tijd, capaciteit en reservedelen die nodig zijn om de Pantserhouwitsers operationeel inzetbaar te maken voor de Oekraïense krijgsmacht. Na voltooiing van de technische inspectie en de eventuele benodigde stappen die uit de inspectie naar voren komen, zijn de wapensystemen in principe bruikbaar.

Vraag 4

Klopt het dat er bezwaren in de landmacht leven tegen het leveren van de Pantserhouwitsers?⁵ Klopt het dat de Nederlandse landmacht deze houwitsers niet kan missen? Zo ja, wat zijn uw argumenten om deze bezwaren terzijde te leggen of wat is uw oplossing?

Antwoord 4

De aanvankelijk geuite bezwaren zijn meegenomen in de besluitvorming. Defensie heeft een zorgvuldige weging gemaakt van de impact van de levering op de gereedheid. Deze impact is, gezien de huidige omstandigheden en de urgentie van het Oekraïense verzoek, als acceptabel beoordeeld. Doorslaggevend was dat het gaat om vijf systemen uit de logistieke reserve, waardoor de impact op de directe taakuitoefening van de Nederlandse landmacht gering is.

Vraag 5

Is het juist dat premier Rutte aan de CLAS Wijnen een aantal van 5 stuks van de Pantserhouwitsers heeft gemeld om aan Oekraïne te sturen?⁶ Zo nee, wat zijn dan de feiten? Zijn deze vijf stuks in overeenstemming met het advies van de CLAS aan de regering? Zo nee, wat hield dat advies dan in?

Antwoord 5

Het aantal van vijf is in overeenstemming met het advies van de Commandant der Strijdkrachten.

Vraag 6

Verwacht u de Pantserhouwitsers mettertijd terug te krijgen, als ware het bruikleen, of doet u ze definitief over aan Oekraïne? Hebt u voorwaarden gesteld aan Oekraïne voor het gebruik van de Pantserhouwitsers? Zo ja, welke? Bent u een memorandum of understanding of ook rules of engagement overeengekomen? Zo ja, met wie? Zo nee, waarom niet?

Antwoord 6

De Pantserhouwitsers worden aan Oekraïne gegeven. Voor deze leveringen is, net als bij de eerdere leveringen, een zorgvuldige, maar gezien de uitzonderlijke omstandigheden versnelde, toetsing aan de EU wapenexportcriteria verricht door de Minister van Buitenlandse Zaken en de Minister voor

⁴ Uit de brief van 26 april; «De opleiding en training voor dit wapensysteem zal in dit samenwerkingsverband buiten Oekraïne plaatsvinden en enige tijd in beslag nemen. Ook wordt voorzien in het leveren van reserve-onderdelen. De leveringsdatum van dit materieel is afhankelijk van de benodigde tijd voor de opleiding.»

⁵ Plan voor weggeven houwitsers wekt onvrede binnen landmacht. De Telegraaf.nl 26 Apr 2022. Zie ook «Nederland levert wapens aan Oekraïne die het zelf niet kan missen» <https://www.vn.nl/houwitsers-defensie-oekraïne/>.

⁶ «Ingetogen Oranjeborrel hotel De l'Europe en De Telegraaf» De spanning in Oekraïne was even voelbaar in Hotel De l'Europe, in de binnenstad van Amsterdam. «Ah, de pantserhouwitsers!», zei premier Mark Rutte opgetogen, toen zijn telefoon ging. «Het is geregeld», kwam hij even later melden aan Commandant Landstrijdkrachten Martin Wijnen. «We sturen er vijf. De Duitsers leveren de munitie en samen zorgen we voor de trainingen.» <https://www.telegraaf.nl/financieel/824636363/ingetogen-oranjeborrel-hotel-de-l-europe-en-de-telegraaf>.

Buitenlandse Handel en Ontwikkelingssamenwerking. Net als bij eerdere materiële steun aan Oekraïne wordt bij een uiteindelijke overdracht als onderdeel van het vergunningsverleningsproces een eindgebruikersverklaring getekend door de Oekraïense eindgebruiker. In deze verklaring wordt onder andere afgesproken dat het materieel alleen gebruikt mag worden voor zelfverdediging in lijn met art. 51 van het VN Handvest of in de context van eventuele toekomstige VN vredesoperaties, wanneer het gebruik in overeenstemming is met de principes van vredeshandhaving.⁷

Vraag 7 en 8

Kunt u aangeven wat de afspraken met Duitsland zijn omtrent munitie? Is met Duitsland een memorandum of understanding of rules of engagement overeengekomen? Zo nee, waarom niet?

In welk land zal de voorbereiding voor het gereedmaken van de Pantserhouwitsers plaats hebben? Is met dit land een memorandum of understanding of rules of engagement overeengekomen? Zo nee, waarom niet?

Antwoord 7 en 8

De voorbereidende opleiding en training van de Oekraïense bemanningsleden van de Pantserhouwitsers vindt plaats in Duitsland. Deze training wordt gegeven door Duitse en Nederlandse instructeurs. Hier is geen MoU voor afgesloten. Wel zijn nauwe afspraken gemaakt met Duitsland over de samenwerking, ook omtrent munitie. Nederland levert munitie die alleen voor de training in Duitsland gebruikt zal worden. Duitsland heeft aangegeven de munitie, die ook geschikt is voor de Nederlandse Pantserhouwitsers, voor de inzet in Oekraïne te leveren. Afspraken over Rules of Engagement met Duitsland zijn niet aan de orde. Zoals aangegeven in de beantwoording van vraag 6, wordt door Oekraïne een eindgebruikersverklaring getekend.

Vraag 9

Wat zijn de lessen die u meegeeft met de bemensing van de Pantserhouwitsers naar aanleiding van de ervaringen in de slag om Chora in Afghanistan?⁸

Antwoord 9

De Oekraïense krijgsmacht moet bij de bemensing van de Pantserhouwitsers zorgen voor inzet conform het humanitair oorlogsrecht en ter zelfverdediging in lijn met art. 51 van het VN Handvest.

Vraag 10

Deelt u de opvatting dat levering van deze zware wapens onderdeel kunnen zijn van het Amerikaanse beleid om Rusland verder te verzwakken?⁹ Deelt u de opvatting dat het doel moet zijn om Rusland te verzwakken? Zo ja, hoe wilt u deze verzwakking bereiken? Deelt u de opvatting dat dit een vorm van escalatie is? Kunt u uw antwoord toelichten?

Antwoord 10

Oekraïne is een soeverein land dat het recht heeft om zich tegen de Russische gewapende aanval te verdedigen, op basis van artikel 51 van het VN-Handvest.

Nederland is, net als veel andere landen, bezorgd over het hernieuwde Russisch offensief in het Oosten en Zuiden van Oekraïne. Om Oekraïne ook in deze fase van het conflict in staat te stellen invulling te geven aan zijn legitieme recht op zelfverdediging, heeft een groot aantal internationale partners de militaire steun aan Oekraïne geïntensiveerd, waaronder door de levering van zwaardere materieel. Ook Nederland heeft daartoe besloten.¹⁰ Het kabinet acht het onverminderd van belang om bij te dragen aan de Oekraïense zelfverdediging.

⁷ Zie tevens: Aangangsel Handelingen, vergaderjaar 2021–2022, nr. 2616d.d. 2 mei 2022, antwoorden op vragen van het lid Van Haga over wapenleveranties aan Oekraïne.

⁸ Aangangsel 2020–2021, nr 3466; Vragen van de leden Karabulut en Jasper van Dijk (beiden SP). <https://zoek.officielebekendmakingen.nl/ah-tk-20202021-3466.html>

⁹ Pentagon chief's Russia remarks show shift in US's declared aims in Ukraine. The Guardian Mon 25 Apr 2022 «Defense secretary Lloyd Austin said he «wants to see Russia weakened»» <https://www.theguardian.com/world/2022/apr/25/russia-weakedend-lloyd-austin-ukraine>.

¹⁰ Kamerstuk 22054–362 d.d. 19 april 2022.

Vraag 11

Deelt u de opvatting dat Nederland bijdraagt aan het voeren van een proxy-oorlog in Oekraïne of dat dat ten minste zo kan worden opgevat door Rusland? Wat doet u om dat risico uit te sluiten en verdere escalatie en bloedvergieten te voorkomen?

Antwoord 11

Nee. Met de levering van militaire goederen steunt Nederland, samen met internationale partners, Oekraïne bij het invullen van zijn legitieme recht op zelfverdediging tegen de Russische agressie.